

Васил Велчев

Сергей Лукьяненко и новата
руска фантастика

В руската фантастика през последните десет години се случиха доста интересни неща. Изгряха нови автори, които спечелиха широка известност и многобройни армии от почитатели. Появиха се романи, които излизат във внушителни тиражи и се разграбват още с появата им. Американската фантастика, властвала на руските пазари в началото на деветдесетте, отстъпи на заден план. Сред имената, около които най-много се шуми, рядко се промъква някое, което не е руско.

На какво се дължи това? Дали пък руските фенове не са невежи, които не познават световната фантастика и не са много наясно какво да четат? Едва ли. Напротив – руските фенове са едни от най-интелигентните в света и са много по-добре осведомени за процесите в световната фантастика от средния български фен. Не вярвате? А кой е любимият ви писател? Хайнлайн? Та той е издаден изцяло на руски още в началото на деветдесетте, а тук са преведени по-малко от половината му произведения. Бюджолд? Та нейните романи излизат на руски месец след появата им, а не година-две по-късно, както става у нас. Който и автор да споменем, бъдете сигурни, че руските фенове са го чели, в общия случай – преди българските. Не, причината да харесват повече родната фантастика е много проста – тя е ако не по-добра от американската, то най-малкото достатъчно добра, за да заслужава да ѝ се обърне внимание. И ние не само трябва да вземем пример от руските фенове и да обърнем дължимото внимание на родната фантастика, но и да търсим стойностите в цялата световна литература, защото повечето от американските произведения, залели пазара ни, имат, меко казано, съмнителни достойнства.

В новата руска фантастика има всичко. Хората, които още живеят с представите отпреди петнайсет години, ще останат изненадани – сред произведенията на водещите руски фантасти ще срещнат и екшън, който не отстъпва по зрелищност на холивудските суперпродукции, и невероятно богатство на оригинални идеи, и характерната за руската литература смислена натовареност. Ежемесечно са появяват книги поне от класата на „Лунна дъга“ на Сергей Павлов и „Сезонът на мъглите“ на Евгений Гуляковски, които някога си спечелиха доста почитатели в България. В условията на жестока пазарна конкуренция руските автори изместиха заглавията на американските си колеги от втория по големина пазар на фантастична литература в света.

Това не остана незабелязано у нас и след повече от десетгодишна пауза на родния пазар отново започнаха да се появяват произведения на руски автори. Българският читател вече познава „Generation П“ на новия

гений на руската литература Виктор Пелевин (който, макар и да не е смятан в момента за фантаст, е започнал творческия си път сред редовите на писателите фантасти), „Многогорькият бог на Далайна“ на Светослав Логинов, много популярните в Русия продължения на Толкиновата сага „Властелинът на пръстените“, написани от Ник Перумов. Време е да се срещнем и със Сергей Лукяненко – безспорния лидер на руската фантастика в момента, който издава книги в тираж 50 000 (при положение, че нормалния за Русия в момента тираж е 10 000); авторът на романа, който държите в ръцете си, станал култов сред компютърното поколение в Русия, изтеглен от няколкостотин хиляди човека от многобройните сайтове в Интернет, претърпял няколко издания с общ тираж 300 000 броя и преведен на основните световни и на почти всички европейски езици.

Лукяненко е роден през 1968 г. в Алма Ата, там живее до преди няколко години, след което се премества в Москва. По образование е лекар-психиатър. Женен, с две деца, пуши лула, домашните му любимци са бели мишки, обожава компютърните игри. Започва да пише като студент, още преди да навърши двайсет години, и известността го спхожда през 1992 г., когато излизат повестта „Атомен сън“ и юношеският роман „Рицарите на четиридесетте острова“ (който си донася много яростни критики поради сцените на жестокост при отношенията между деца, но въпреки това броят на почитателите му сред тази възрастова група непрекъснато се увеличава). От тогава до днес Лукяненко е написал 22 романа (от които пет в съавторство – три с Юрий Бакулин и по един с Владимир Василев и Ник Перумов), 6 повести и повече от 30 разказа. Всеки момент се очаква да излезе от печат 23-ят му роман „Спектър“. Внушителен е броят на литературните награди, спечелени от Лукяненко – 21, повече от който и да е друг съвременен руски фантаст.

Истинското признание и славата спхождат Лукяненко с излизането на романа „Лабиринтът на отраженията“ (1997), написан след спор възможен ли е „киберпънк с човешко лице“. Произведението е и за виртуалната реалност, и човешко, не без глобални за цивилизацията проблеми, в него има и шеметно действие, и над какво да се помисли, изобщо – има всичко. Година по-късно излиза и продължението – „Фалшивите огледала“, в което в Дълбината се появява тайнствен непознат, способен да убива хората наистина, и забравените от всички дайвъри са принудени отново да излязат на сцената. Преди две години се появи и повестта „Прозрачните витражи“ от същата поредица.

Произведенията за Дълбината си спечелиха армия от верни фенове.

Наскоро излезе от печат сборникът „Дийп-психоза“, под редакцията на Лукяненко. Той съдържа написани от други автори творби, чието действие се развива в Дълбината (подобно на проекта „Времето на учениците“, в който редица известни съвременни фантасти продължават произведенията на братя Стругацки).

С компютърната тематика е свързана и другата голяма трилогия на Лукяненко – романите „Линията на бляновете“ (1995) и „Императори на илюзиите“ (1996), продължени през 1999 г. с повестта „Сенките на сънищата“. Действието се развива във вселената на класическата походова стратегия „Master of Orion“. В поредицата се преплитат космическа опера и темата за илюзорните реалности, сюжетът е изключително наситен с действие и неочаквани обрати, има много оригинални оръжия и ярко изградени образи.

Лукяненко е майстор на острия сюжет, книгите му винаги държат до самия край читателя в напрежение, а многобройните философски внушения са ненаатрапчиви. Всеки следващ негов роман се превръща в събитие и въпреки че предпочита твърдата фантастика, няма поджанр, в който да не се е пробвал – съвместният с Перумов „Не е време за дракони“ е фентъзи, както и „Хлапакът и тъмата“, „Нощен патрул“ е хорър, дилогията „Студени брегове“ и „Наближава утрото“ – алтернативна история, а трилогията „За принцесата си струва да умреш“, „Планетата, която я няма“ и „Стъкленото море“ е първата класическа за новото време руска космическа опера. Дори и най-големите му критици, които го обвиняват в повърхностност и наричат произведенията му приключенско четиво за юноши, не отричат, че „Есенни посещения“ (смятан от сериозната критика за най-добрия роман на Лукяненко) е едно от значителните произведения на съвременната руска фантастика.

Надявам се това да е само първата среща на българския читател с творчеството на Лукяненко, както и че ще видим на родния си език произведения и на Владимир Василев (в неговия киберпънк роман „Сърца и мотори“ има сцена, която се преплита с „Лабиринтът на отраженията“ – странникът, който наблюдава от страни действията на дайвър при спасяването на „императора“, е дошъл от света в романа на Василев), на Александър Тюрин (също киберпънк писател, автор на известния „Боят ли се компютрите от адския пламък“), ще се срещнем с княз Трубецки, който в романа на Вячеслав Рibaков „Гравитолетът Цесаревич“ разследва странна катастрофа в една съвременна алтернативна царска Русия, в която не е имало Октомврийска революция, ще посетим в „Транквилиум“ на Андрей Лазарчук странния паралелен свят, построен някога от

атлантите, където руските и американските тайни служби са пренесли борбата си от нашия свят, ще се запознаем с разумните оръжия от фентъзито „Пътят на меча“ на Хенри Лайън Олди (псевдоним на харковските фантасти Д. Громов и О. Ладиженски)...

Но преди да се случи всичко това, нека да си пожелаем скорошна среща с „Фалшивите огледала“.

Васил Велчев

КРАЙ

© 2002 Васил Велчев

Сканиране: sig_Ivanhoe, март 2008 г.
Разпознаване и редакция: NomaD, март 2008 г.
Редакция: Mandor, 2008 (#)

Публикация:

Сергей Лукьяненко. Лабиринтът на отраженията
Руска, първо издание
Преводач: Васил Велчев
Редактор: Валерия Полянова
Консултант: Александър Велин
Коректор: Иван Крумов
Оформление на корицата и предпечатна подготовка: Квазар
Печат „Инвестпрес“ АД – София
Издателска къща „Квазар“, София, 2002
ISBN: 954-8826-17-8

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/10820>]